

KRIMINALOMSORGEN

Tilbakeføringsgarantien

Smått & Stort

Nr. 2, mars 2011

Innhold:

Et lite eventyr	3
Storberget på banen.....	4
6 myter om tilbakeføringsgarantien.....	6
Tilbakeføringskoordinatorerne – unødvendige eller?	7
Hva skal tilbakeføringskoordinatorerne gjøre?.....	8
Hva skal kontaktbetjener, sosialkonsulenter og verksbetjener gjøre?	8
Friomsorgens rolle i tilbakeføringsgarantien	9
Ymse nytt	10
Kartlegging av rusmestringsenhetene.....	10
Kartlegging av servicetorgene.....	10
Kartlegging av samarbeidet mellom frivillige og kriminalomsorgen	11
Neste nummer.....	12

Storberget på banen

Det er ingen tvil:

Det programmet som ble lansert i Soria Moria I, akter Storberget å følge opp. I Soria Moria-erklæringen het det som kjent at: *...vi vil etablere en tilbakeføringsgaranti..... for å ” redusere gjengangerproblemene”.*

Dette skulle ifølge erklæringen skje gjennom *”tett oppfølging fra ulike etater ved løslatelse med sterkt fokus på å få folk i jobb eller videre utdanning”.*

For å oppnå dette skulle det *”etableres forpliktende samarbeidsstrukturer mellom kriminalomsorgen og kommunale og statlige etater”* og stilles *”strenge krav til rehabilitering og atferdsendring”* fra de innsattes side.

I Stortingsmelding 37, Straff som virker, ble denne politiske målsettingen omgjort til et handlingsprogram for kriminalomsorgen.

Hva har skjedd?

Siden meldingen kom, har det vært jobbet systematisk med å implementere og virkeliggjøre intensjonene i både Soria Moria-erklæringen og i Stortingsmelding 37. Storberget selv har besøkt en rekke fengsler, åpnet servicetorg og påvirket sine regjeringskolleger til å støtte opp under arbeidet med tilbakeføringsgarantien.

”Trøkk” fra flere kanter

Det har skjedd masse flott tilbakeføringsarbeid på enhets- og region-nivå. Avtaler er inngått og/eller forbedret på kommune- og fylkesnivå. Dermed skjer det en bevegelse ”nedenfra” som gir energi til dette arbeidet. Bevegelsen ”ovenfra” er det politisk ledelse som står for. Vi vet at Storberget er i stadig dialog med sine regjeringskolleger om å intensivere samarbeidet omkring implementeringen av TG.

Samordning på departementsnivå

Det jobbes blant annet med å få etablert ”forpliktende samarbeidsstrukturer” på departementsplan. Ikke riktig så ambisiøst som et statssekretærutvalg, men at det opprettes regelmessig kontakt på statssekretærnivå om saken. Hensikten med dette er å lage en gjennomføringsplan som trolig skal hete: **”Fra straffedømt til bidragsyter”**

Bak dette initiativet står også Storberget, som virkelig brenner for at tilbakeføringsgarantien skal gå fra å være et politisk mål til en praktisk realitet.

Gladnyhet:

Ifølge de siste rapporteringene er det nå ca 90% av de straffedømte som løslates til egen bolig, enten eid eller – som i de fleste tilfeller – leid. Det er vel ikke for mye å tro at dette er et resultat av det systematiske arbeidet med bolig som er en vesentlig del av tilbakeføringsgarantien. Og for den saks skyld – arbeid som har pågått lenge før tilbakeføringsgarantien ble en realitet. Men likevel!

Fem myter om tilbakeføringsgarantien

Rykter og antakelser – eller myter om dere vil – oppstår alltid når noe nytt er på trappene. Disse ”mytene” er selvfølgelig ikke myter for oss som er ansatt i kriminalomsorgen. Men de eksisterer dessverre i andre etater. Det henger sammen med at vi er for dårlige til å informere. Mange tror at:

1. Justisdepartementet ”eier” tilbakeføringsgarantien.

Det er det ikke. Det er *Regjeringen* som eier tilbakeføringsgarantien. Det var regjeringen som ”fant på” å etablere en slik i Soria Moria I. Men Justisdepartementet og kriminalomsorgen har som oppdrag å koordinere all innsats for en bedre tilbakeføring av domfelte.

2. Kriminalomsorgen ”eier” de innsatte

Nei, kommunene ”eier” de innsatte. De kommer fra en kommune og går til en kommune og skal ha de samme ytelser som andre har krav på. Utfordringen er derfor å få de innsatte selv, de andre etatene og de frivillige på banen.

3. Det er ”de andre” som har skylda

Nei, det handler heller om holdninger, velvilje, og interesse. Det er ikke lettere for kommunene å få tak i ”rette” person i kriminalomsorgen enn det er for kriminalomsorgen å få tak i ”rette” person i kommunene.

4. Nå ”får kriminelle snike” i køen

Nei – slett ikke. Men i lys av tilbakeføringsgarantien skal de nå få bedre hjelp til å få en plass i køen! Det vil si: de skal få hjelp til selv å være aktive - ikke passive mottakere.

5. Tilbakeføringsgarantien er ikke noe nytt

Nei, på en måte ikke. Innholdsmessig har det vært lagt sten på sten i mange år og på mange måter. Det nye er at kriminalomsorgen som etat nå ikke lenger er alene om ansvaret for å tilbakeføre de domfelte. Nytt er det også at tilbakeføringsarbeidet er løftet opp på et politisk forpliktende nivå.

Tilbakeføringskoordinatorene - unødvendige eller?

Sjelden begivenhet

Det er en meget sjelden begivenhet at en relativt liten etat får 25 nye stillinger. Flere av de andre velferds-etatene er faktisk misunnelige på oss for det!

Utfordringen

for kriminalomsorgen er å benytte disse stillingene slik at de virkelig gir et løft i tilbakeføringen av domfelte til samfunnet. Det er mange som mener noe om dette. Det gjør også politisk ledelse.

Bakgrunnen

Regjeringen og politisk ledelse er fullt klar over at kriminalomsorgen i 1850-åra og fram til ca 1980 var helt alene om å skulle tilbakeføre de domfelte. Kriminalomsorgen var ”herre i eget hus” – og det var ingen andre i huset!

I dag

er det en felles politisk erkjennelse at kriminalomsorgen ikke har eneansvar for å tilbakeføre domfelte, jfr Soria Moria-erklæringen. Alle de såkalte velferdsdepartementene og velferdsdirektoratene og kommunene har hver sin del av dette ansvaret.

Kriminalomsorgen som verts-etat

Siden begynnelsen av 80-tallet har kriminalomsorgens ”hus” – eller fengslene blitt fylt opp med arbeidstakere fra mange andre etater.

Det fører til:

- økt arbeidsbyrde for kriminalomsorgen
- behov for lokaler og utstyr
- behov for nye samarbeidsrutiner
- behov for samordning

Alt dette har tydeliggjort behovet for én spesialdedikert person som har ansvaret for at dette blir virkelighet: **Tilbakeføringskoordinatoren.**

Hva skal tilbakeføringskoordinatorene gjøre?

De skal på vegne av ledelsen i anstaltene

a. samordne (=koordinere) alle tiltak – både det som skjer i kriminalomsorgens regi (sosialarbeid, arbeidsdrift, program osv) og det som skjer i regi av de andre etatene (skole, helse, NAV, kommunen, frivillige m fl)

b. oppdatere, evt ny-etablere avtaler og rutiner med andre etater, slik at de domfelte virkelig får det de har krav på. Dette skal skje i nært samarbeid med regionen

c. informere alle involverte parter slik at tilbakeføringstilbudet til den enkelte domfelte framstår som **ETT**, ikke mange

d. være garantist for at **alle** domfelte har opplegg og avtaler å gå til i kommunen og hos andre aktører som kan bidra til at ikke domfelte går rett tilbake til gata

e. lede servicetorget der et slikt finnes. Uansett får koordinatoren ansvar for å innkalle til nødvendige møter med de forskjellige etatene.

Tilbakeføringskoordinatorens nærmeste overordnede er **enhetens nestleder**.

Hva skal kontaktbetjenter, sosialkonsulenter og verksbetjenter gjøre?

Ja, hva nå med oss?

undrer både sosialkonsulenter, kontaktbetjenter og verksbetjenter.

En ting er sikkert: *Ingen* blir overflødige!

Kontaktbetjentene kan nå konsentrere seg om det de er best på: Motivering, relasjons- og miljøarbeid. Kontaktbetjentene kan nå etter hvert slippe å slite med å få etablert kontakter i kommunene.

Det er mye enklere for folk som jobber fast på dagtid.

Sosialkonsulentene skal fortsette med sitt klientarbeid – det er avgjørende viktig. De blir verken mindre verdifulle eller overflødige – tvert om!

Verksbetjentene har lenge hatt en viktig plass i tilbakeføringsarbeidet. Nå med tilbakeføringsgarantien, vil de få en enda viktigere rolle – både i og for seg, men også i kraft av det samarbeidet arbeidsdriften har med skolen og ikke minst samarbeidet med NAV.

OG: Under forutsetning av at de fyller de krav som stilles i utlysningsteksten, kan alle de tre kategoriene ansatte søke koordinatorstillingene!

Alle som har kompetanse og kjenner at de ønsker nye utfordringer, har en mulighet nå!

Plassering og regionenes rolle

Regionene er forskjellige og enhetene er forskjellige. Det betyr at det er forskjellige behov og muligheter. Derfor er det regiondirektøren som beslutter hvor det er viktigst å plassere koordinatorene. Noen anstalter har mange løslatelser pr år og ingen sosialkonsulent som jobber klientrettet. Slike steder kan det bli viktig å gi koordinatoren en dobbeltfunksjon: dels å jobbe på klientnivå, dels på systemnivå.

Friomsorgens rolle i tilbakeføringsgarantien

med støtte i politisk ledelse mener KSF at tilbakeføringsgarantien gjelder alle straffegjennomføringsformer. Også de som administreres av friomsorgen. Spesielt viktig blir friomsorgens arbeid i forbindelse med oppfølging av møteplikten og § 16. Selvfølgelig er tilbakeføring fra fengsel et

veldig tydelig oppdrag. Men det er fullt mulig å snakke om ”tilbakeføring” også fra en samfunnsstraff. Det er en tilbakeføring fra å være under straffegjennomføring til et liv i lovlighet. Det er en klart uttalt oppgave for friomsorgen. Ergo gjelder tilbakeføringsgarantien også friomsorgen.

Ymse nytt:

1. Kartlegging av rusmestringsenhetene

Kartleggingen av rusmestringsenhetene er nylig gjennomført. Foreløpig kan vi godt si at besvarelsene peker i samme retning: Felles mål og metodisk fundament etterlyses – samtidig som lokale variasjoner må beholdes. Videre ønskes bedre lokaler og fast driftsbudsjett.

Resultatet skal bearbeides av HOD og JD i fellesskap. Dere vil få beskjed så snart konklusjonene er klare.

I forlengelsen av kartleggingen vil KSF ta initiativ til å danne en sentral styringsgruppe, utarbeide retningslinjer og invitere til jevnligesamlinger for enhetene.

2. Kartlegging av servicetorgene

Hittil har det vært utvist stor aktivitet og kreativitet i forbindelse med etablering av servicetorg. Det har ikke vært gitt noen sentrale føringer for hva som skulle til for å kunne bruke betegnelsen servicetorg. Tvert om – det har vært oppfordret til mangfold.

Kartlegging av servicetorgene vil foregå i løpet av våren. Hensikten er først og fremst å få en oversikt over virksomheten. Deretter om mulig å komme fram til noen faste, enkle kriterier for at virksomheten skal kunne kalles et servicetorg.

Poenget er å få oversikt over ledelse, lokalteter, tilbud, innhold og utfordringene man står over for. Det er ønskelig at alle som har noe de kaller servicetorg, blir med i kartleggingen som vil foregå pr. telefon.

3. Kartlegging av de frivillige og kriminalomsorgen

Knut Storberget har signalisert at han vil vektlegge samarbeidet med de frivillige ytterligere i årene framover. Av den grunn ble en enkel kartlegging av de frivilliges innsats planlagt høsten 2010. Den ble i februar 2011 sendt ut både til de frivillige og til enhetene i kriminalomsorgen. Resultatet vil være klart før påske. Derneft må strategien framover legges.

Men uansett resultat vil KSF med støtte fra politisk ledelse støtte og oppmuntre de frivillige til å vektlegge arbeid som tar sikte på å gi nettverk etter soning.

Neste nummer vil bl.a. ta opp:

1. Hva vil det si å tilrettelegge på
 - departementsnivå
 - regionsnivå
 - enhetsnivå
 - personnivåog hvem har ansvaret?
2. De frivilliges rolle
3. Brukermedvirkning

